

**Rekomendacje Doradczej Komisji Medycznej Polskiego Towarzystwa Stwardnienia
Rozsianego**
Stwardnienie rozsiane – epidemia zakażeń wirusem SARS-coV-2
kwiecień 2020

Obecna epidemia zakażeń wirusem SARS-CoV-2 może stanowić szczególne zagrożenie dla osób leczonych lekami obniżającymi odporność. Do takich osób należą pacjenci chorujący na stwardnienie rozsiane i leczeni lekami hamującymi rozwój tej choroby (DMT).

Większość leków stosowanych w terapii stwardnienia rozsianego obniża odporność, ale w sposób zróżnicowany w zależności od mechanizmu działania leku. Badania oceniające zdolność generacji odporności na infekcje wirusowe była oceniana w tzw. badaniach szczepionkowych, w których oceniano powstawanie odpornościowych mechanizmów immunologicznych po szczepieniu m.in. wirusem grypy, w trakcie leczenia lekami stosowanymi w terapii stwardnienia rozsianego.

Wyniki tych badań wykazały, iż odporność jest generowana na poziomie zabezpieczającym przed zachorowaniem, ale jest obniżona w porównaniu do osób nie leczonych DMT. W świetle tych wyników oraz obserwacji o zwiększeniu infekcji w czasie badań klinicznych oceniających skuteczność niektórych DMT, należy zachować szczególną ostrożność i podejmować decyzje uwzględniające korzyść z leczenia względem ryzyka związanego z zakażeniem SARS-CoV-2.

Aktualnie brak jest bezpośrednich danych na temat ewentualnego zwiększonego ryzyka zachorowań na SARS-CoV-2 oraz przebiegu takiego zakażenia u pacjentów ze stwardnieniem rozsianym leczonych DMT. Uwzględniając powyższe okoliczności Doradcza Komisja Medyczna PTSR uważa, iż:

Pacjenci bez diagnozy Covid-19

- ✓ Pacjenci leczeni DMT powinni dołożyć wszelkich starań w celu uniknięcia zarażenia włącznie z izolacją domową i spełnieniem wszystkich zaleceń higienicznych w okresie zagrożenia epidemiologicznego covid-19.
- ✓ Pacjenci leczeni interferonami (Avonex, Betaferon, Rebif), glatiramerem (Copaxone), terflunomidem (Aubagio) i natalizumabem (Tysabri) mogą kontynuować leczenie po konsultacji z lekarzem prowadzącym leczenie i wykluczeniu ewentualnych innych czynników zwiększających ryzyko zachorowania.
- ✓ Pacjenci leczeni dwumetylem fumaranu (Tecfidera) mogą po konsultacji z lekarzem prowadzącym i w przypadku zachowanej liczby limfocytów, co najmniej 800/uł, kontynuować leczenie.
- ✓ Pacjenci leczeni fingolimodem (Gileną) powinni po konsultacji z lekarzem prowadzącym leczenie rozważyć niewielkie ryzyko zwiększonej podatności na infekcje wirusowe w trakcie leczenia tym lekiem, względem ryzyka pogorszenia SM po odstawieniu leku (w chwili obecnej brak jest danych na temat zwiększenia ryzyka zachorowania na infekcje Covid-19 u pacjentów leczonych Gileną).
- ✓ Pacjenci leczeni lekami deplecyjnymi, takimi jak alemtuzumab (Lemtrada), kladribina (Mavenclad), ocrelizumab (Ocrevus) i Mitoxantron, powinni rozważyć po konsultacji z lekarzem prowadzącym leczenie, opóźnienie podania kolejnej dawki leku.

Pacjenci zakażeni wirusem SARS-coV-2

Pacjenci zakażeni wirusem SARS-CoV-2 powinni przerwać leczenie DMT.

Pacjenci planujący rozpoczęcie leczenia DMT

Pacjenci, którzy planują rozpoczęcie leczenia DMT powinni wstrzymać się do czasu przeminięcia zagrożenia epidemiologicznego Covid-19, ewentualnie po konsultacji z lekarzem prowadzącym rozważyć leczenie lekami nie zmniejszającymi poziomu limfocytów, interferon-beta, glatiramer, natalizumab.

Pacjenci z rzutem choroby

Glikokortykosterydy mogą osłabiać odporność na infekcje wirusowe. Należy rozważyć korzyść względem ryzyka. Jeżeli rzut wymaga zastosowania terapii sterydowej należy dołożyć wszelkich starań, włącznie z kwarantanną, ograniczających możliwość zakażenia. W przypadku lekkich rzutów można rozważyć leczenie objawowe i postępowanie obserwacyjne.

Ogólne zalecenia

Pacjenci chorujący na stwardnienie rozsiane i przyjmujący leki DMT powinni pozostawać w kontakcie telefonicznym lub emailowym ze swoim lekarzem.

Każdy pacjent z rozpoznaniem SM i leczony DMT, u którego wystąpią cechy aktywnej infekcji z gorączką, kaszlem, katarzem i innymi objawami ogólnoustrojowymi, powinien natychmiast skontaktować się z najbliższą stacją Sanepidu w celu uzyskania informacji na temat dalszego postępowania. Powinien poinformować o przyjmowanych lekach. W dalszej kolejności powinien poinformować ośrodek prowadzący leczenie DMT.

Pacjenci powinni śledzić nowe informacje m.in. na stronach PTSR , ponieważ wraz z rozwojem epidemii Covid-19 rekomendacje mogą ulegać zmianom.

W imieniu Doradczej Komisji Medycznej:

Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Selmaj –Przewodniczący,

Prof. dr hab. n. med. Anna Członkowska

Prof. dr hab. n. med. Katarzyna Kotulska-Jóźwiak

Dr n. med. Lidia Darda-Ledzion

Dr n. med. Aleksandra Podlecka-Piętowska

Prof. dr n. med. Sergiusz Jóźwiak

Prof. dr hab. n. med. Konrad Rejda

Dr n. med. Jacek Zaborski